

ISSN 0204-823X

Българско музикознание *Bulgarian Musicology*

XLVI / 2022 / № 2

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
Институт за изследване на изкуствата
BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCES
Institute of Art Studies

	<i>Пандемия и музикална култура</i> <i>Pandemic and Musical Culture</i>	
Гергана Панова- Текат <i>Gergana Panova- Tekath</i>	Виртуалният модел: Пандемията и танцуването по български / Virtual Model: Pandemic and Dancing the Bulgarian Way	3
	<i>100 години Александър Райчев</i> <i>100 years Alexander Raychev</i>	
Марияна Булева <i>Mariyana Buleva</i>	Енигмите на Александър Райчев / The Enigmas by Alexander Raychev	26
	<i>Музикална култура / Musical Culture</i>	
Горица Найденова <i>Goritzka Naydenova</i>	Професионалистите и свързаната с фолклора музикална самодейност между 1954 и 1960 година / Professionals and Folklore-related Amateur Music Activities Between 1954 and 1960	40
Диана Данова- Дамянова <i>Diana Danova- Damyanova</i>	Институцията „Софийски музикални седмици“ в периода 1992 – 2006 / The Institution of Sofia Music Weeks in the Period from 1992 to 2006	60

	<i>Дебюти / Debuts</i>	
<i>Дзана Иванова</i> <i>Dzana Ivanova</i>	Влиянието на италианската <i>Musica Leggera</i> върху формирането на репертоара и изпълнителския маниер на българските естрадни певци през 50-те и 60-те години на XX век / The Influence of the Italian <i>Musica Leggera</i> on the Shaping of the Repertoire and Performing Manner of the Bulgarian Estrada Singers in the 50s and 60s of the 20 th Century.....	83
	<i>Рецензии / Reviews</i>	
<i>Кристина Янова</i> <i>Kristina Yanova</i>	Петя Цветанова: „Реквиемът: жанров образец и исторически образи“ / Petya Tsvetanova: “The Requiem: Genre Pattern and Historical Images”	101
<i>Розмари Стателова</i> <i>Rosemary Statelova</i>	Две книги за Райна Кацарова Лозанка Пейчева, Венцислав Димов, Гео Кукудов: „С хоро и песен, с перо и слово – 120 години от рождението на Райна Кацарова (1901 – 1984)“ / Lozanka Peycheva, Ventsislav Dimov, Geo Kukudov: “With Horo Dance and Song, With a Pen and Word (120 th Anniversary of Rayna Katsarova’s Birth (1901 – 1984)“	110
	Венцислав Димов: „Живите гласове. Представяне на архивираното звуково наследство на Райна Кацарова (плочи от 30-те и 40-те години на XX век)“ / Ventsislav Dimov: “Living Voices: Presentation of the Archived Sound Heritage of Raina Katsarova (1930s/1940s Transcription Discs)“	117

ПАНДЕМИЯ И МУЗИКАЛНА КУЛТУРА PANDEMIC AND MUSICAL CULTURE

Виртуалният модел: Пандемията и танцуването по български

Гергана Панова-Текат*

Резюме: Тази статия е посветена на танцуването по български във виртуалното пространство и дефинира най-новия модел на феномена, който се наложи по време на COVID-19. Проявите му се разделят на практически онлайн занимания във виртуални лагери, фестивали и уеббинари („социално дис-танцуване по български“) и дискусивно общуване в различни интернет платформи и социални мрежи като фейсбук и др. В него вербалността придобива за първи път формиращ характер, като организира убеждаваща и „поласкаваща комуникация“, подпомага аналитичната когнитивност в работилниците за идентичност и съдейства за развиването на танцуването по български като интернационална култура на сътрудничество. Рефлексивната автентичност преминава в автентична рефлексивност, социалната интимност на хорото – в социална интимност на онлайн общуването. Създавайки автономни виртуални хетеротопии, танцуването по български предлага психосоматична среда с непознати досега ефекти и парадоксални дихотомии. На базата на спомена за танцуването в реална атмосфера „дигитална България“ изживява индивидуализма позитивно като колективна съдба. В крайна сметка виртуалният модел приема и обобщава всички парадигми на феномена, като им осигурява общо „трето място“, нова неимоверно раз-

---

* Д-р Гергана Панова-Текат – Институт за съвременен танц към Университета за изкуства „Фолкванг“, гр. Есен, Германия;
e-mail: gergana.panova@folkwang-uni.de

Virtual Model: Pandemic and Dancing the Bulgarian Way

Gergana Panova-Tekath

This paper, dedicated to dancing the Bulgarian way in the virtual space, defines the newest model of the phenomenon that became popular during the times of COVID-19. Its displays are divided into practical online exercises at virtual camps, festivals and webinars (*social dis-dancing the Bulgarian way*) and discussions on various Internet platforms and social networks, such as Facebook and others. In it, for the first time, verblivity acquires a phenomenon-shaping quality by organizing persuasive and “flattering communication”. It also supports the analytical cognitivity in identity workshops and assists the development of *dancing the Bulgarian way* as an international culture of collaboration. The reflexive authenticity is transposed into authentic reflexivity and the social intimacy of the horo is transposed into the social intimacy of online communication. By creating autonomous virtual heterotopias, dancing the Bulgarian way offers a psychosomatic environment with hitherto unknown effects and paradoxical dichotomies. Based on the memory of dancing in a real space, “Digital Bulgaria” experiences individualism in a positive manner as a collective destiny. In the end, the virtual model accepts and generalizes all paradigms of the phenomenon by securing them a general “third place”, a new and truly expanded fluid community, additional individual reflection and global meaning. It is a catharsis for the phenomenon and has the potential to exist beyond the pandemic as a form of “improved reality”.

Keywords: *digital Bulgaria, authentic reflexivity, identity workshops, flattering communication, loneliness, improved reality*

Gergana Panova-Tekath, Dr. Habil.
Folkwang University of the Arts, Essen, Germany;
e-mail: gergana.panova@folkwang-uni.de

100 ГОДИНИ АЛЕКСАНДЪР РАЙЧЕВ 100 YEARS ALEXANDER RAYCHEV

Енигмите на Александър Райчев

Марияна Булева*

Резюме: Конкретният музикален обект, от който е вдъхновен този текст, са Енигмите на Александър Райчев – шест клавирни миниатюри. Същевременно значението на думата „енигма“ (старогр. αίνιγμα) – „загадка“, подсказва намерението да се навлезе в по-дълбоки пластове на композиторското мислене. Като път към техния анализ се ползва учебникът „Хармония“ на Александър Райчев, където определени музикални явления са означени не с обичайно ползвани термини, а чрез концепти. Затова изследователският метод е означен с работния израз „музикален концепт-анализ“. Чрез него се наблюдават следните музикални концепти: абсолютно паралелно движение, симетрия, единна по устройство система, музикална субстанция, разширено сложно тонално мислене и „под стихийния напор“ на новото. Те са илюстрирани с пример от всяка една Енигма. Концепт-анализът води до извода за органичното съвременно музикално мислене на композитора, което има силна опора в неговата представа за музикална субстанция.

Ключови думи: Александър Райчев, енигма, музикален концепт, музикална субстанция, абсолютен паралелизъм

Конкретният музикален обект, от който е вдъхновен този текст, са шест клавирни миниатюри на композитора Александър Райчев, озаглавени „I Енигма“, „II Енигма“, III..., IV..., V..., „VI Енигма“ и публикувани в „Младежки албум“¹. Същевременно значението на думата „енигма“ (старогр. αίνιγμα) – „загадка“, подсказва намерението да се навлезе в по-дълбоки пластове на композиторското мислене.

---

* Проф. дн Марияна Булева – катедра „Музика“, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“; e-mail: mar_bul@abv.bg

¹ Нотните примери са по изданието: Александър Райчев. Младежки албум за пиано. Свитък II, III издание. София: Наука и изкуство, 1974.

Райчев, Александър. Хармония. Учебник за Българската държавна консерватория. София: Наука и изкуство, 1974, III издание [Raychev, Aleksander. Harmonia. Uchebnik za Balgarskata darzhavna konservatoria. Sofia: Nauka i izkustvo, 1974, III izdanie].

Рачева, Искра. За мястото на Дебюси в историческото развитие на ладово-хармоническото мислене. – В: *Българско музикознание*, т. 3. София: Музика, 1976, с. 71 – 132 [Racheva, Iskra. Za myastoto na Debussy v istoricheskoto razvitiye na ladovo-harmonicheskoto mislene. – In: Bulgarian Musicology, t. 3. Sofia: Muzika, 1976, s. 71 – 132].

The Enigmas by Alexander Raychev

Mariyana Buleva

The specific musical object and main source of inspiration for this paper are “The Enigmas by Alexander Raychev”, i.e. six piano miniatures. In the meantime, the meaning of the word “enigma” (from Old Greek αίνιγμα – “conundrum”) implies an intention to enter into the deeper layers of the composer’s thinking. A way to analyze them is Alexander Raychev’s textbook *Harmony*, in which certain musical phenomena are signified not with traditional terminology but with concepts. Hence, the research method has been named with the working expression “musical concept analysis”. With its help, the following musical concepts have been observed: “absolutely parallel movements”, “symmetry”, “unified system”, “musical substance”, “expanded complicated tonal thinking” and “under the elemental pressure of the new”. They have been illustrated with an example from each Enigma. The concept analysis reaches a conclusion about the composer’s organic contemporary musical thinking, which finds strong support in his perception of musical substance.

Keywords: *Alexander Raychev, enigma, musical concert, musical substance, absolute parallelism*

Prof. DSc Mariyana Buleva
Department of Music,
St. Cyril and St. Methodius
University of Veliko Tarnovo;
e-mail: mar_bul@abv.bg

МУЗИКАЛНА КУЛТУРА MUSICAL CULTURE

Професионалистите и свързаната с фолклора музикална самодейност между 1954 и 1960 година

Горица Найденова*

Резюме: След въведения в предишна статия („Взаимодействия на полетата на музикалната самодейност и на професионалните музиканти между есента на 1954 и 1960 година“ [Найденова / Naydenova, 2019a]) контекст на взаимодействията между социалните полета на професионалистите и на музикалната самодейност като цяло, настоящият текст се съсредоточава върху същите контакти в този дял от самодейността, който е свързан с фолклора. Разглежданият период обхваща годините между създаването на Централния дом за народно творчество (като самостоятелна институция, управляваща аматьорското изкуство) и появата на първите събори за народно творчество (които бележат нов етап в отношението на управлението към фолклора като цяло). Фактът, че през тези години ЦДНТ прегръща деклариращата близост до селската традиция линия на обработения фолклор (изведена напред от създадения през 1951 Държавен ансамбъл за народни песни и танци), предпоставя и спецификите в отношенията „професионалисти – самодейци“ в двете основни насоки: участието на композиторите във връзка с осигуряването на репертоар и участието на професионални изпълнители във връзка с подобряването на изпълнителските умения. Още по-особен, почти

---

* Проф. д-р Горица Найденова – сектор „Музика“, Институт за изследване на изкуствата, Българска академия на науките; Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“; e-mail: goritzanaidenova@abv.bg

Стефанов, Кирил. Музикалното възпитание в самодейния певчески колектив. – В: *Художествена самодейност*, 1959, № 2, с. 37 – 40 [Stefanov, Kiril. *Muzikalnoto vazpitanie v samodeyniya pevcheski kolektiv*. – In: *Hudozhestvena samodeynost*, 1959, № 2, s. 37 – 40].

ЦДА, ф. 143, оп. 8, а.е. 161 [CSA (Central State Archives), f. 143, op. 8, a.e. 161].

ЦДА, ф. 568, оп. 1, а.е. 7 [CSA (Central State Archives), f. 568, op. 1, a.e. 7].

ЦДА, ф. 568, оп. 1, а.е. 12 [CSA (Central State Archives), f. 568, op. 1, a.e. 12].

Professionals and Folklore-related Amateur Music Activities Between 1954 and 1960

Goritzna Naydenova

After the introduction of the topic in a previous paper (“Interactions Between the Fields of Amateur Music Activities and Professional Musicians Between the Autumn of 1954 and 1960” [Найденова / Naydenova, 2019a]), i.e. a context of interaction between the social fields of professional performers (according to Bourdieu) and amateur music activities as a whole, the current paper focuses on those contact points in the field of amateur music that are related to folklore. The period under consideration covers the years of establishing the People’s Art Central House (PACH as an independent institution governing amateur art activities) and the emergence of the earliest folk fairs (marking a new stage in addressing folklore on a broad scale). In those years, PACH embraced the trend of “Obrabotka” (a specific form of a composer’s professional work targeted at a stage, and more specifically media representation of folklore in Bulgaria), first promoted by the then newly founded National Ensemble for Folk Songs and Dances. This set up the specifics of the “professional-amateur” relationship in two main aspects: 1) the participation of composers in relation to providing a repertoire and 2) the participation of professional performers with a view to improving performance skills. On the one hand, this trend has articulated an endeavour towards closeness with traditional rural music. On the other, the notion of Europeanizing and civilizing the people and their folklore (which amounts to preparing a stage variant according to the west European music art model) is still strong. In discussions and comments, the music community’s expectation that the new trend of “reworked” folklore should be included in Bulgarian musical culture, as it is at the present moment, becomes evident. The constantly expanding range of this movement, however (of necessity and because of “the resistance of the material” – both human and music-related), claims its own space. In the rest of the amateur music sectors (choral work, symphony orchestras, and operetta ensembles) the training of musical directors or participants ultimately aims to achieve such a degree of

inclusion in professional music life (of both performers and audiences) that could make them an integral part of it. With the “folkloric” ensembles the questions of required training, right developmental direction and appropriacy remain open, because the professionals expected to train amateurs are still immersed in the empiricism of creation. On the other hand, the powerful institutional and administrative support pushes the whole trend in the direction of “receiving fees on a professional basis” before the level of “professional knowledge” has been achieved. This becomes yet another reason for the delineation of the always denied but visible divide between the two types of amateur music activities as well as between the two social spheres in our musical culture as a whole.

Keywords: *amateur art activities, folk music, Peoples' Art Central House professionalism, composers*

Prof. Goritza Naydenova, PhD,
Music Department,
Institute of Art Studies, Bulgarian Academy of Sciences;
“Prof. Pancho Vladigerov” National Academy of Music – Sofia;
e-mail: goritzanaydenova@abv.bg

Институцията „Софийски музикални седмици“ в периода 1992 – 2006

Диана Данова-Дамянова*

Резюме: Текстът поставя във фокус организационната структура на емблематичния за столицата Международен фестивал „Софийски музикални седмици“ в трудните години на прехода от пълна държавна издръжка към фондация в обществена полза. Изложението изцяло се основава на административни документи от различен вид, разкриващи важни детайли от ключови трансформации и позволяващи плътно проследяване на хронологията на събитията. Периодът 1992 – 2006 обхваща мандатите на двама от председателите на новоучредената през 1992 фондация „Международен фестивал „Софийски музикални седмици“ – Петър Ступел и проф. Димитър Тъпков. В организацията на ежегодните издания на едноименния фестивал те са подпомагани от Съвет на дарителите, Управителен съвет и Надзорен съвет. Въпреки че в Устава като основни съорганизатори с конкретни задължения са вписани Министерството на културата и Столичната община, тяхната функция е променлива през годините. Вариативна е и помощта на многобройните спомоществатели: финансови институции (банки), частни фирми, културни институти на различни държави, посолства. Но именно тяхната навременна подкрепа и усилията на екипа правят възможно провеждането без прекъсване на „Софийски музикални седмици“ в особено нестабилните във финансово отношение години след демократичните промени в края на миналия век.

Ключови думи: *Международен фестивал „Софийски музикални седмици“, фондация в обществена полза, административни документи, Петър Ступел, Димитър Тъпков*

---

* Гл. ас. д-р Диана Данова-Дамянова – сектор „Музика“,
Институт за изследване на изкуствата, Българска академия на науките;
e-mail: diana_d91@abv.bg

The Institution of *Sofia Music Weeks* in the Period from 1992 to 2006

Diana Danova-Damyanova

The text puts a focus on the organisational structure of the emblematic *Sofia Music Weeks International Festival* during the difficult years of its transition from an organisation reliant fully on state funding to a non-profit foundation. The narrative is entirely based on various administrative documents revealing significant details about key transformations and allowing for a close study of the chronology of the events. The period between 1992 and 2006 covers the terms of office of two chairmen of the newly established foundation *Sofia Music Weeks International Festival* (1992), namely Petar Stupel and Prof. Dimitar Tapkov. During the organisation of the festival's annual events, they were supported by the Board of Donors, the Management Board and the Supervisory Board. Although in their Statutes the Ministry of Culture and Sofia Municipality are mentioned as main collaborators, their functions have been variable over the years. So has been the assistance of numerous contributors, such as financial institutions (banks), private firms, cultural institutes of various countries and embassies. However, it was the two chairmen's timely support and concerted efforts that sustained the *Sofia Music Weeks Festival* in those particularly unstable financial years after the democratic changes at the end of the last century.

Keywords: *Sofia Music Weeks International Festival, non-profit foundation, administrative documents, Petar Stupel, Dimitar Tapkov*

Asst. Prof. Diana Danova-Damyanova, PhD
Music Department, Institute of Art Studies,
Bulgarian Academy of Sciences;
e-mail: diana_d91@abv.bg

ДЕБЮТИ / DEBUTS

Влиянието на италианската *Musica Leggera* върху формирането на репертоара и изпълнителския маниер на българските естрадни певци през 50-те и 60-те години на XX век

Дзана Иванова*

Резюме: В средата на XX век репертоарните предпочитания на българската публика към образците с въздействаща мелодичност (стари градски песни и оперетни откъси) се съчетават и с потребността от обновяване на лирико-романтичната тематична линия. Това става предпоставка за влиянието на стилове и жанрове като италианската *Musica Leggera* (букв. превод лека музика), която още със зараждането си се превръща в един от основните модели за развитието на популярната музикална култура. В момент, в който българската авторска песен все още търси своя облик, мелодичната италианска песен запълва празнината между засиления интерес на публиката към музикалнопопулярното и неголямата по обем нова продукция. Тя намира радушен прием в репертоара на певците и зарежда с творческа енергия композиторите. Настоящият текст има за цел да разгледа и проблематизира по-подробно етапите и формите на това влияние.

Ключови думи: „лека“ музика“, популярна италианска песен, мелодичност

В средата на XX век българската публика изпитва потребност от нова песен, която да развие лирико-романтичната тематична линия на стария градски романс, като едновременно с това се отда-

---

* Дзана Иванова – редовен докторант, сектор „Музика“,
Институт за изследване на изкуствата, Българска академия на науките;
e-mail: d2200@abv.bg

The Influence of the Italian *Musica Leggera* on the Shaping of the Repertoire and Performing Manner of the Bulgarian *Estrada* Singers in the 50s and 60s of the 20th Century

Dzana Ivanova

In the middle of the 20th century, the interest of the Bulgarian audience was focused on a repertoire of exciting melodiousness (operetta songs and popular tunes). The public felt the need to continue the lyrical and romantic thematic line of the old city songs in a popular fashion by mastering the gentle beautiful singing (*bel canto*). That was a good prerequisite for the influence of styles and genres characterized by gracefully arranged tones. A prime example is the Italian *Musica Leggera* (literally translated as "light music"). The first Bulgarian pop singers (who had not yet fully formed their performing style due to the lack of sufficient original Bulgarian pop songs and the fact that they could easily manage the foreign language repertoire coming through the new media, such as radio, television, record companies) adopted the Italian song models of *Musica Leggera*, the Russian romances and French chansons, then prevalent in national broadcasting. At a time when authorial Bulgarian songs were taking shape, the melodious Italian song filled the gap between the audience's increased interest in popular music and the small output of new production. The Bulgarian public liked the new trend which found a warm welcome in singers' repertoire and charged composers with creative energy.

Keywords: *Musica Leggera*, popular Italian song, melodiousness

Dzana Ivanova – PhD Student,
Music Department,
Institute of Art Studies,
Bulgarian Academy of Sciences;
e-mail: d2200@abv.bg

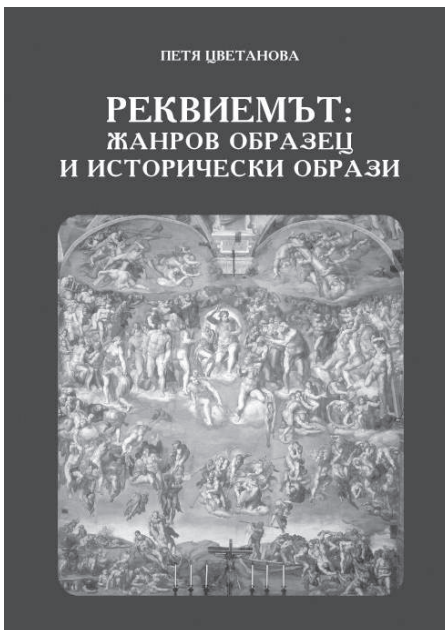
РЕЦЕНЗИИ / REVIEWS

Петя Цветанова: „Реквиемът: жанров образец и исторически образи“*

Кристина Янова

Реквиемът отправя предизвикателство към всеки музиколог, изправя го пред проблем още с избора си като „обект“ на изследване. Защото изисква от него да го определи, а определението може да бъде само частично. Като всеки „жанр“ на църковната музика, реквиемът веднага показва, че полагането му в жанрова рамка не е в състояние да изчерпи съдържанието му, защото преди нея е богослужението, част от което е той. От друга страна, тази рамка не

***Цветанова, Петя.** Реквиемът: жанров образец и исторически образи. Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“, 2020. 325 с. [Tsvetanova, Petya. *Rekviemat: zhanrov obrazets i istoricheski obrazi.* Sofia: National Academy of Music „Prof. Pancho Vladigerov“, 2020. 325 p.]. ISBN 978-619-7566-05-5.

може да бъде изтрита, ако реквиемът е намерил своята музикална еманация в създадено от композитора произведение. Всеки следващ ход се оказва не помалко проблематичен поради изначално другата принадлежност на изследователския субект – съвременния музиколог – към това, което ще изучава. Музикологията императивно го поставя върху основите на научния разум, задължава го да тръгва от тях, предоставя му на разположение изследователски апарат, изкован заедно с този на останалите науки от епохата на модерността и движен от нейния идеал – рационалността. Трудностите продължават и тогава, когато в процеса на заниманията си същият този съвременен музиколог, здраво стъпил върху разделението обект – субект,

Petya Tsvetanova: “The Requiem: Genre Pattern and Historical Images”

Sofia: NAM “Prof. Pancho Vladigerov”, 2020. 325 p.
(ISBN 978-619-7566-05-5)

Kristina Ярова

The Requiem poses a challenge to every musicologist who has chosen it as an object of research. For it needs to be defined where a definition can only be partial. The Requiem, as any genre of church music, immediately indicates that placing it into the framework of a musical genre cannot exhaust the problem of its content, because it is at the same time a part of another whole, namely, the Western liturgy. On the other hand, this framework cannot be ignored as long as the Requiem has found its musical emanation in a work of art written by a composer. Each of the next steps is no less problematic because of the initially different affiliation of the subject of knowledge in relation to what the researcher is going to investigate, as modern musicology requires him/her to stay on the foundation of scientific reasoning and explore the apparatus developed (along with that of other sciences) since the Epoch of Modernity. Accepting the challenge, Petya Tsvetanova addresses the issue whose resolution elucidates the chosen object in its completeness, i.e. the question of meaning. Keeping to modern scientific approaches, she makes an attempt to incorporate into them a method of more than two thousand years of history, namely the method of Christian exegesis. Its extrapolation from the sphere of language, where it was initially born for the interpretation of sacred Biblical texts, into the realm of music is an endeavour as risky as it is necessary because it provides an alternative enabling the arrival at the church meaning of music, i.e. the meaning of the indivisible unity of word and music in every liturgical form and genre. One of the author’s main purposes is to prove the thesis that each of the examined requiems is emblematic of *one of the layers of full meaning* (sensus plenior): the requiems by Brahms and Verdi in terms of historical meaning, Britten’s “War Requiem” in terms of allegorical one, the “Polish Requiem” by Penderecki in terms of tropological one, and Mozart’s Requiem in terms of the anagogical layer of meaning.

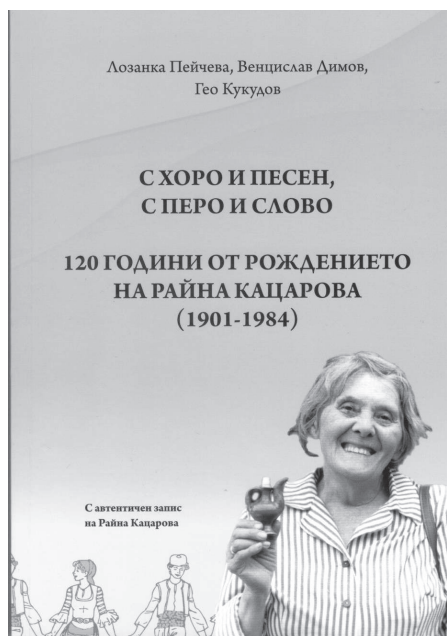
Проф. д.изк. Кристина Ярова
Сектор „Музика“,
Институт за изследване на изкуствата,
Българска академия на науките;
e-mail: yapovak@abv.bg

Prof. Kristina Yarova, DSc
Music Department,
Institute of Art Studies,
Bulgarian Academy of Sciences;
e-mail: yapovak@abv.bg

ДВЕ КНИГИ ЗА РАЙНА КАЦАРОВА

Розмари Стателова

Лозанка Пейчева,
Венцислав Димов,
Гео Кукудов:
„С хоро и песен,
с перо и слово – 120
години от рождението
на Райна Кацарова
(1901 – 1984)“*

*Пейчева, Лозанка, Венцислав Димов, Гео Кукудов. С хоро и песен, с перо и слово – 120 години от рождението на Райна Кацарова (1901 – 1984). София: СИМЕЛПРЕС, 2021. 420 с., с компактиск [Peycheva, Lozanka, Ventsislav Dimov, Geo Kukudov. S horo i pesen, s pero i slovo – 120 godini ot rozhdenieto na Rayna Katsarova (1901 – 1984). Sofia: SIMELPRESS. 420 s., CD]. ISBN 978-619-183-104-3.

Тази книга е апотеоз¹ на голямото дело на „майката“ на една наука – етномузикологията. Обект на апотеоза е Райна Кацарова, „една ренесансова жена, наследник на стар Копривщенски род, натрупала с упорит труд

¹ Имам наум второто – според Речник на чуждите думи в българския език – значение на думата апотеоз: прослава, възвеличаване...

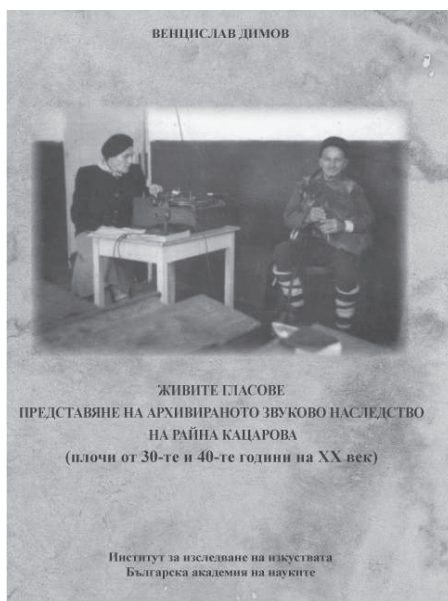
документация е и Шеста глава, която предлага части от епистоларното наследство на Райна Кацарова. Седма глава, озаглавена „Думи за Райна Кацарова: другите за нея“, дава представа за високото реноме на етномузиколожката като майка, приятел

и другар, колега и учен, просветител. Осма глава предлага визуални свидетелства.

Така завършва една нова книга на нашата етномузикология, която според мен е ценен принос към българската музикална наука въобще.

**Венцислав Димов:
„Живите гласове.
Представяне
на архивираното
звуково наследство
на Райна Кацарова
(плочи от 30-те и 40-те
години на ХХ век)“***

*Димов, Венцислав: Живите гласове. Представяне на архивираното звуково наследство на Райна Кацарова (плочи от 30-те и 40-те години на ХХ век. София: Специално издание на списание „Българско музикознание“, Институт за изследване на изкуствата – БАН, 2021. 168 с. с компактдиск [Dimov, Ventsislav. Zhivite glasove. Predstavvane na arhiviranoto zvukovo nasledstvo na Rayna Katsarova (plochi ot 30-te i 40-te godini na ХХ vek. Sofia: Special edition of Journal “Bulgarian Musicology”, Institute of Art Studies, Bulgarian Academy of Sciences. 168 s., CD]. ISBN 978-619-7619-10-2.

Вторият труд, посветен на 120-годишнината от рождението на Райна Кацарова, който ще рецензирам, е дело на Венцислав Димов. Съдържа монографичен текст и диск, представящ откъси от 153 звукови примера. Пояснително е съобщено, че дигитализирането и обработката на грамофонните плочи, както и финалната аудиообработка на диска е дело на Александър Нущев. Допълнително във въведението авторът подробно разяснява в каква поредица от научни инициативи по обработването

Two Books About Raina Katsarova

Rosemary Statelova

Lozanka Peycheva, Ventsislav Dimov, Geo Kukudov: „With Horo Dance and Song, With a Pen and Word (120th Anniversary of Rayna Katsarova’s Birth (1901 – 1984)“

Sofia: SIMELPRESS, 2021. 420 s., CD.

(ISBN 978-619-183-104-3)

This book is a sort of homage to Raina Katsarova, one of the most accomplished and well-known figures in the national and world history of ethnomusicology. Both forewords (the first one by her son Geo Kukudov and the second by Lozanka Peycheva and Ventsislav Dimov in co-authorship) present her biography and a summarized overview of the book. The content is divided into two parts. The first is dedicated to the scholarly biography and work of Katsarova. The initial two chapters in it are authored by Lozanka Peycheva. They contain a detailed analysis and evaluation of Raina Katsarova’s scholarly work (her presence as a fieldworker, her subject areas of research and the periodisation of her activities), whereas the third and fourth chapters, written by Ventsislav Dimov, describe and analyse Katsarova’s fieldwork and field audio recordings as well as her mission in applied ethnomusicology. Particularly interesting is the second part, which comprises four chapters with documents and materials, all part of Katsarova’s epistolary heritage accompanied by visual evidence. One of the chapters eloquently presents statements and opinions about Raina Katsarova by colleagues and fans as well as by musical folklorists and ethnomusicologists (Elena Stoin, Nikolay Kaufman and others). Thus, this work also depicts, to an extent, the development of scientific studies into traditional music in Bulgaria. The book re-establishes Raina Katsarova as a key figure in the growth of Bulgarian ethnomusicology and ethnochoreology, and is itself a truly valuable contribution to the Bulgarian musical science.

**Ventsislav Dimov: „Living Voices: Presentation of the
Archived Sound Heritage of Raina Katsarova
(1930s/1940s Transcription Discs)“**

Sofia: Special Edition of the Bulgarian Musicology Journal, Institute
of Art Studies, Bulgarian Academy of Sciences, 2021. 168 s., CD.
(ISBN 978-619-7619-10-2)

The second book, dedicated to the 120th anniversary of Raina Katsarova's birth, written by Ventsislav Dimov, is part of a series of scholarly events organized by the Institute of Art Studies to process and showcase its Folk Music Archive. It contains a monographic text and a CD with 153 sound examples of the early field audio recordings of Raina Katsarova (mastered by Alexander Nushev). The publication is yet another success for Ventsislav Dimov in his nearly 20-year work in the field of sound recording and media music, where he is a pioneer in many respects. In the monograph, Ventsislav Dimov provides detailed information and analyses the early practice of sound recording of Bulgarian folk music in the country that used to be applied by Raina Katsarova. The pre-history of the process gets revealed as well as the contents of these early recordings (1595 units) plus the main features of her work as a whole. Especially interesting are the sections dedicated to particular individuals amongst the recorded informants and the dynamics of folk music in Bulgaria in the 30s and 40s of the 20th century. The meaning of all these **live voices** of tradition for rethinking it today confirms the great work of Raina Katsarova as a founder of both sound recording practices in Bulgarian ethnomusicology and musical folklore.

Проф. д.изк. Розмари Стателова,
асоцииран член на
Сектор „Музика“,
Институт за изследване на изкуствата,
Българска академия на науките
e-mail: ro_stat@mail.bg

Prof. Rosemary Statelova, DSc
Associate member of the Music
Department,
Institute of Art Studies,
Bulgarian Academy of Sciences
e-mail: ro_stat@mail.bg